

แบบรายงานสรุปองค์ความรู้จากกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครั้งที่ ๑
ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๗
วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

ประเด็นความรู้ : ด้านการวิจัย

หัวข้อการจัดการความรู้ : การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้เข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ :

๑. ดร.อำนาจ	บุญรัตน์ไมตรี	(คุณอำนาจ)
๒. ดร.สร้อยบุปผา	สาตร์มุล	
๓. ดร.เบญจ	พรพลธรรม	
๔. ดร.วรรณรัตน์	อัสวเดชาชาญยุทธ์	
๕. ดร.นิพนธ์	ศศิธรเสาวภา	
๖. นางสาวหฤทัย	สมศักดิ์	(คุณลิขิต)

วันเดือนปีที่ดำเนินการ : ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

สรุปองค์ความรู้ที่ได้ :

การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการศึกษาค้นคว้าความคลี่คลายของปรากฏการณ์ในลักษณะกระบวนการพลวัต (dynamic process) และเป็นการศึกษาเฉพาะกรณี การดำเนินงานเช่นนี้เป็นการศึกษาระยะยาว และต้องทำการศึกษาให้ครบวงจรของประเด็นที่ทำการวิจัย เพื่อให้เข้าใจความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นรวมทั้งความคลี่คลายของปัญหาในแต่ละขั้นตอน โดยบุคคลที่ทำการวิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการรวบรวมข้อมูล สิ่งสำคัญซึ่งเป็นรากฐานที่จะทำให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ ก็คือคุณภาพหรือความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคลและการเข้าถึงความจริงโดยไม่ใช้ทัศนคติของตนเองเข้าครอบงำในการตีความหมายของปรากฏการณ์ที่ทำการศึกษา กระบวนการดำเนินงานวิจัยเชิงคุณภาพนั้นเป็นไปในเชิงบูรณาการ แม้ว่าจะมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานไว้ตามลำดับ ก่อน-หลัง ก็ตามแต่เมื่อลงมือปฏิบัติจริงแล้ว การทำงานในขั้นตอนต่างๆ อาจจะเหลื่อมกันหรือดำเนินไปพร้อมๆ กันหรือย้อนกลับไปกลับมาก็ได้

ประโยชน์ที่นักการศึกษาได้รับจากวิธีการเชิงคุณภาพมีหลายประการ อาทิเช่น ประการแรก การใช้วิธีการเชิงคุณภาพในงานวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ ทำให้ทราบความเป็นมาปรากฏการณ์สำคัญๆ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาในอดีต ซึ่งส่งผลกระทบต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน และบางครั้งความรู้ที่ได้จากการย้อนรอยอดีต ก็สามารถช่วยให้นักการศึกษาหลีกเลี่ยงการกระทำใดใด ที่จะก่อให้เกิดความผิดพลาดดังที่เคยเป็นมาแล้ว ประการที่สอง การใช้วิธีการเชิงคุณภาพในงานวิจัยเชิงปฏิบัติ ทำให้การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในช่วงที่ดำเนินงานวิจัย เป็นไปอย่างสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงและเหมาะสมกับสถานะของบุคคลที่เป็นเป้าหมายในการพัฒนา รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพไม่มีรูปแบบที่ตายตัวสามารถนำไปใช้ได้กว้างขวาง

ทั้งนี้ การวิจัยไม่ว่าจะเป็นเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพมีข้อเด่นและข้อจำกัดในตัวของมันเอง วิธีการวิจัยอย่างหนึ่งอาจเหมาะที่จะใช้ศึกษาปัญหาบางอย่างที่ต้องการข้อมูลบางประเภท แต่ไม่เหมาะที่จะใช้เมื่อปัญหาและข้อมูลที่ต้องการมีลักษณะต่างออกไป การเข้าใจและมีความรู้ในระเบียบวิธีวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ จะช่วยให้นักวิจัยสามารถเลือกใช้เทคนิคที่เหมาะสมกับปัญหาและข้อมูลที่ต้องการได้ (ชาย โปธิสิตา, ๒๕๔๑: ๒๙-๓๐)

ดร.อำนวยการ บุญรัตน์มนตรี
ประธานกลุ่มจัดการความรู้